

بسم الله الرحمن الرحيم

پیامدهای ویروس کرونا

(ترجمه)

پرسش

چین برای نخستین بار به تاریخ 4 جنوری 2020م از مبتلا شدن ده‌ها تن به مرض کورونا به ویژه در شهر ووهان خبر داده و نام این مرض را کوید-19 گذاشت، سپس رفته رفته تقریباً تمام دولت‌های جهان را در بر گرفت. بسیاری از دولت‌ها مرزهایشان را بستند و منع گشت و گذار اعمال کردند، سپس از متوقف شدن نمازهای جمعه و جماعت خبر داده شد. این بیماری به اقتصاد جهانی ضربه زده و امریکا و چین شروع به رد و بدل نمودن اتهامات برعلیه یکدیگر نمودند.

پرسش‌هایی که مطرح می‌شود این است که منبع این بیماری واگیر چیست؟ تأثیر عملی آن روی اقتصاد جهان چیست؟ راه معالجه درست این بحران کدام است و این‌که آیا جایز است نمازهای جمعه و جماعت به دلیل این مریضی متوقف گردد؟

پاسخ

نام انگلیسی این بیماری (Crown) است که در فارسی می‌شود "تاج" به دلیل شکل مایکروسکوپی تاج‌مانندی که دارد. این بیماری در سال 1960م و به نام کورونا فیریدی کشف گردید. در سال 2003م ویروس دیگری از همین خانواده در منطقه هانگ کانگ چین به نام سارس پدیدار شد که 8422 تن از مبتلایان به آن ثبت گردید که 916 تن از آن منجر به مرگ شد. در سال 2004 و 2005م سلول‌های جدیدی از آن ظاهر شد، در سال‌های بعدی، به ویژه در سال 2012م و 2014م نیز به اشکال مختلف ظاهر گردید، اما در برخی سرزمین‌ها و با میزان اندک. سرانجام یکبار دیگر در اوایل ماه دسمبر 2019م بود که در شهر ووهان چین و با شباهت 96 درصد به ویروس سارس2 ظاهر شد. نام آن را "کورونا 2019" گذاشتند و مختصراً کوید-19 می‌گویند به دلیل ظهور آن در سال 2019م. نخستین افرادی که به آن مبتلا شدند، در بازاری در شهر ووهان چین بود که مخصوص خرید و فروش غذاهای بحری و حیوانی است و سپس در بسیاری از سرزمین‌های همجوار چین منتشر گردید. این ویروس شباهت زیادی به ویروس‌های تاج‌دار خفاشی دارد که این خود احتمال نشأت آن از حیوان خفاش را افزایش می‌دهد. شمار مرگ و میر مبتلایان به این بیماری رفته رفته افزایش یافت و اکثریت آن در چین، تا آن‌که شمار مبتلایان که بیشترشان از چین بودند به بیش‌تر از 81193 مورد و با بیش‌تر از 3 هزار مورد مرگ رسید. پس از چین؛ ایتالیا سپس ایران، اسپانیا، فرانسه و ایالات متحده در رده‌های بعدی قرار گرفتند. رعب و وحشت سراسر جهان را به دلیل سرعت انتشار این ویروس فرا گرفت تا این‌که شمار مبتلایان تا

روز 24 مارچ 2020م به حدود 40000 مورد قطعی و شمار مرگ و میرها به حدود 4 هزار رسید. (منبع: دویچ ویله 25 مارچ 2020م)

انتونیو گوتیریش سرمنشی سازمان ملل در اظهاراتی گفت: «اگر جلو انتشار وبای کوید-19 گرفته نشود، ممکن است میلیون‌ها تن را به قتل برساند.» (منبع: یورو نیوز 19 مارچ 2020م). به همین دلیل بسیاری از دولت‌ها مکاتب، دانشگاه‌ها و تجمعات را منع نمودند و خواستار منع گشت و گذار و قرنطینه فراگیر و هم‌چنین لغو نمازهای جمعه و جماعت شدند. این تحولات منجر به اموری گردید که نیاز به توضیح دارد:

اول: آیا این بیماری توسط کسی ساخته و پرداخته شده و یا مانند سایر بیماری‌ها، قضای الهی است که به دلیل اعمال مردم بالای‌شان آمده؟

دوم: آیا جهان سرمایه‌داری این مشکل را به درستی حل و فصل نموده؟ و این‌که معالجه شرعی در چنین مواردی چیست؟

سوم: تأثیر این بیماری "کرونا" بالای قیمت نفت و اقتصاد جهانی چیست؟

چهارم: آیا جایز است که نمازهای جماعت و نمازهای جمعه به دلیل این بیماری متوقف گردد؟

اول: نشأت این بیماری و این‌که چه کسی در پس آن قرار دارد؟

1- شروع انتشار کورونا "کوید-19" از چین بود و تحقیقات علمی و پزشکی ادعا می‌کند که از حیوانات به انسان سرایت نموده، زیرا در چین مردم معمولاً از تمام انواع حیوانات، حتی حیوانات خبیثه تغذیه می‌نمایند، زیرا آنان کفار بتپرست بوده و میان خبیث و طیب فرق نمی‌گذارند. چنان‌که قبلاً اشاره شد؛ گزارش‌های مطبوعاتی نشان می‌دهد که شهر ووهان چین به عنوان مرکز تجارت این گوشت‌های خبیثه به شمار می‌رود و همین شهر است که خاستگاه این بیماری بوده. به این ترتیب بیماری کورونا در چین منتشر شد و سپس توسط کارگران چینی شرکت راه آهن چین که در شهر قم ایران مشغول ساختن راه آهن بودند، به ایران منتقل گردید و ایران مرکز انتشار این بیماری در خاورمیانه به شمار می‌رود. هم‌چنین ایتالیا دروازه‌هایش را برای سرمایه‌گذاری‌های چین، از عرصه‌های زیربنایی گرفته تا وسایل حمل و نقل، باز نموده است و گزارش‌ها نشان می‌دهد، لومباردی و توسکانا دو منطقه‌ای هستند که شاهد بیشترین حجم سرمایه‌گذاری‌های چین بودند و در عین حال همین منطقه لومباردی بود که به تاریخ 21 ماه فبروری گذشته شاهد نخستین مورد ابتلا به کورونا بود و همین منطقه تا کنون بیشترین شمار مبتلایان را داشته است.

2- امریکا چین را به دلیل کوتاهی در مبارزه با این وبا و پنهان‌کار در مورد آن از آغاز پیدایش و هم‌چنین ناکامی چین در مبارزه با آن سرزنش و ملامت نمود. ژائو لیجیان سخنگوی وزارت خارجه چین در واکنش به سرزنش‌های امریکا با شدت کامل واکنش نشان داده و به تاریخ 13

مارچ 2020م در صفحه تویتر خود نوشت: «ممکن است این اردوی امریکا باشد که ویروس کورونا را به شهر ووهان چین آورده». (منبع: الشرق الأوسط 13 مارچ 2020). ترامپ رئیس‌جمهور امریکا هجوم اش به چین را با این اظهارات تکرار نمود: «جهان دارد بهای سنگین تأخیر چین در دادن معلومات در خصوص کورونای جدید را می‌پرازد». (منبع: یورو نیوز 19 مارچ 2020م).

ترامپ همچنین ویروس کورونا را در تویتی که به تاریخ 16 مارچ در صفحه تویتر خود نوشت آن را "ویروس چینی" خواند: «ایالات متحده به عرصه‌هایی که از ویروس چینی بیشتر متأثر شده‌اند کمک زیادی خواهد نمود، مانند عرصه هوانوردی».

چین به تاریخ 17 مارچ 2020م و توسط سخنگوی وزارت خارجه اش چنین پاسخ داد: «این دیدگاه چهره چین را مغشوش می‌کند، ما سخت خشم‌گینیم و با شدت آن را رد می‌کنیم». (منبع: روسیه امروز 18 مارچ 2020). زمانی که چین شروع به نشر و پخش اتهاماتی نمود که در آغاز کار امریکا را در پس انتشار این ویروس می‌دانست، امریکا سفیر چین را به تاریخ 13 مارچ 2020م فراخوانده و مسؤول وزارت خارجه امریکا گفت: «نشر و پخش نمودن دیدگاه‌های دسیسه آمیز بسیار خطرناک و خفت آمیز است. ما خواستیم به حکومت چین هشدار دهیم که ما به خاطر مصلحت مردم چین و سراسر جهان از کنار این اتهامات بی پروا نخواهیم گذشت. چین می‌خواهد انتقادهای در خصوص نقش اش در شروع گسترش این وبای جهانی بپوشاند». آژانس شین‌هوا تأکید نمود: «اقداماتی را که پکن روی دست گرفت، به شمول قرنطینه نمودن قاطع و جدی میلیون‌ها تن، به جهان "فرصت گران‌بهای" را داد تا آماده‌گی شان را بگیرند و این چیزی است که سازمان صحتی جهان به آن اعتراف دارد.» (منبع: روسیه امروز 15 مارچ 2020م).

3- به این ترتیب، جنگ لفظی میان امریکا و چین به دلیل انتشار ویروس تاج‌دار Covid19 – SARS CoV2 آغاز گردید و هر یک از این دو دولت طرف مقابل را متهم می‌کند که سبب انتشار مستقیم این بیماری بوده‌اند. هرچند از نظام‌هایی که در چین و ایالات متحده تطبیق می‌گردد بعید نیست که در پس گسترش این بیماری باشند، اما بعد از تحقیقات، گمان اغلب این است که دلیل محسوسی وجود ندارد که چین یا ایالات متحده عامل انتقال این ویروس و یا طراح و سازنده آن باشند که بعداً شروع به انتشار آن در سایر مناطق جهان کرده باشند، به دو دلیل واضح و برجسته:

اول: هر یک از این دو دولت تا بناگوش غرق این بیماری شده‌اند؛

چین به علاوه معلوماتی که قبلاً دادیم، آخرین آمار نشان می‌دهد که شمار مبتلایان چینی به "81272" تن و شمار جان باختگان آن بر اثر این بیماری به "3273" تن می‌رسد. این آمار توسط کمیته ملی صحت چین منتشر

گردیده. (منبع: روز هفتم 23 مارچ 2020م). پس اگر چین در پس نشر این بیماری می‌بود، حد اقل خود را از آن محافظت می‌کرد.

در مورد امریکا؛ بر اساس گزارش منتشر شده توسط "CNN Health" شمار جان باختگان بر اثر این ویروس تا 704 تن افزایش یافته و شمار مجموعی مبتلایان قطعی به 52976 تن می‌رسد. (منبع: سی ان ان عربی 25 مارچ 2020م). ایالات متحده پس از چین و ایتالیا در رده سوم از نظر شمار مبتلایان قرار دارد. هم چنین بر اساس تصامیم اخیر اتخاذ شده در امریکا؛ یک سوم امریکائیان در هفت ایالت وادار شده‌اند در منازل شان باقی بمانند و ایالات‌های لوئیزیانا و اوهایو روز گذشته محدودیت گسترده گشت و گذار وضع نمود و به این ترتیب به ایالت‌های نیویورک، کالیفورنیا، الینوی، کونیتیکت و نیوجرسی ملحق شدند. (منبع: الجزیره 23 مارچ 2020م). پس اگر امریکا در پس گسترش این بیماری می‌بود، حداقل خود را در برابر آن محافظت می‌نمود.

دوم: ادعای ساخته شدن این ویروس در هر یکی از این دو دولت صحیح نیست، زیرا هیچ دلیلی وجود ندارد که ثابت کند این ویروس در کدام آزمایشگاهی ساخته شده باشد، چنانچه مجله (nature Medicine) می‌گوید: «از خلال مقایسه معلومات تسلسل ژنیتیکی موجود در ساختار ویروس تاج‌دار می‌توان با اطمینان گفت که ویروس تاج‌دار در جریان یک روند طبیعی به وجود آمده». مجله مذکور هم چنین می‌گوید: این نظریه را معلوماتی که از ستون فقرات ویروس و ساختار سلولی فراگیر آن به دست آمده به خوبی کمک می‌کند و هرگاه کسی بخواهد چنین ویروسی را در آزمایشگاه بسازد، نشانه‌های آن در ستون فقرات ویروس ظاهر خواهد بود». (منبع: <https://www.npr.org>). این مسأله بالای هر دولت دیگری مانند روسیه، اروپا، ایران و سایر سرزمین‌های اسلامی صدق می‌کند، زیرا تمام این دولت‌ها به گمان اغلب از یکی از این دو دولت "چین و امریکا" در خصوص انتقال بیماری متأثر می‌باشند.

بناءً دلیل دیگری باقی نمی‌ماند بجز آنچه که الله سبحانه و تعالی در قرآن کریم به آن اشاره نموده: ﴿ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ﴾ [روم: 41].

ترجمه: فساد در دریا و خشکی به خاطر کارهایی پدیدار گشته است که مردمان انجام می‌داده‌اند. بدین وسیله الله سزای برخی از کارهایی را که انسان‌ها انجام می‌دهند بدیشان می‌چشاند تا این‌که آنان (بیدار شوند و از دست یازیدن به معاصی) برگردند.

ما همه به خوبی می‌دانیم سرمایه‌داران و امثال‌شان چه شرارت‌هایی را که در جهان به پا نکرده‌اند، زیرا بجز منافع و خواسته‌های خودشان به هیچ چیز دیگری اهمیت نمی‌دهند. حکام امریکا، چین، روسیه، اروپا و... خود دلیل اصلی تمام بدبختی‌های جهان و بدبختی‌های مردم خودشان‌اند. جنایت‌های آنان در حق بشریت بی‌شمار است. همین‌ها بودند که مردم بی‌پناه را با

بمبهای هسته‌ای، یورانیوم ذوب شده، بمبهای آتش‌زا هدف قرار دادند، همین‌ها بودند که قبایل افریقایی را وحشیانه به بنده‌گی گرفتند و از آنان آزمایش‌های بیولوژیکی و کیمیاوی خویش به عنوان آزمایش استفاده می‌نمودند. جنگ‌های نابودی کامل سرخ‌پوستان هند لکه ننگی است بر جبین آنان، جنایتهای چین در حق مسلمانان ایغور سراسر آفاق را فرا گرفت، جنایتهای روس‌ها و صرب‌ها بر علیه مسلمانان در آسیای میانه، بالکان، سرزمین شام تا هنوز ادامه دارد، جنایتهای بریتانیا در هند در حق مسلمانان و غیر مسلمانان همچنان پیامدهای تلخ و ناگوارش برجاست. این جنایات به وضوح نشان می‌دهد که این حکام سوار بر گرده ملت‌های جهان خود سبب اصلی تمام بدبختی‌های بشریت اند. آری چنان‌که الله قوی و عزیز فرمود: ﴿فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا لَهُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ [الزمر: 51]

ترجمه: پس بدی‌های اعمال خود را دیدند (و کیفر کارهای زشت‌شان را چشیدند) و از اینان هم کسانی که ستم می‌کنند؛ بدی‌های اعمال‌شان گریبان‌گیرشان خواهد گردید و هرگز نمی‌توانند (از چنگال عذاب الهی بگریزند و خدای را) ناتوان کنند.

دوم: اشتباه نظام سرمایه‌داری و امثال آن در معالجه این مشکل و این‌که معالجه درست و صحیح همانا معالجه شرعی است:

سرمایه‌داران و امثال شان این مسأله را در سه مرحله به معالجه این مشکل پرداخته‌اند:

اول: سر پوش گذاشتن بالای مشکل:

1. «یک گزارش چینی اعلان نموده که مسؤولین حکومت چین، واقعیت بیماری کشنده‌ای را که خود این مسؤولین قبل از ماه دسمبر 2019م از آن آگاهی داشتند، مردم چین و جهان را از آن بی‌خبر گذاشتند و تا آخر سال و پس از افزایش شمار مبتلایان به وجود این بیماری اعتراف نکردند. "شانگ وی وانگ" خبرنگار چینی-امریکائی تأکید نمود که مسؤولین چین بازار فروش غذاهای بحری در شهر ووهان را که بیماری مذکور از آن منتشر گردید، تا ماه جنوری تعطیل نکردند. گزارش یاد شده همچنین دریافته که هشت شهروند چینی به دلیل رد و بدل کردن معلومات در مورد بیماری در شروع آن از طرف دولت این کشور بازداشت و متهم به دلیل انتشار معلومات ثابت نشده پا از قانون فراتر گذاشته‌اند. وی علاوه نمود که مسؤولین محلی ووهان اوضاع را طبیعی خوانده و اجازه دادند مراسم سنتی محلی روز 18 جنوری ووهان برگزار گردد، مراسمی که در حدود 40 هزار خانواده در آن اشتراک نمودند.» (منبع: سبق اول فیروری 2010م).

2. هم‌چنین، «مسؤولین چینی مردم‌اش را از خطر بحران پیش آمده تا 31 ماه دسمبر که پکن موضوع را به سازمان صحتی جهان گزارش داد، آگاه

نکرده بود. حکومت چین در آن زمان گفت: می‌توان این بیماری را وقایه و آن را مهار نمود. به تاریخ 23 جنوری گذشته مسؤولین شهر ووهان را مسدود و تصمیم گرفته شد که هیچ کس به هیچ وجه حق سفر ندارد». (منبع: مصراوی 23 مارچ 2020م).

دوم: قرنطینه و محدودیت جزئی:

1. «مسؤولین صحت ایالات متحده روز شنبه هشتمین مورد مبتلا به ویروس جدید کرونا را ثبت نمودند. وزارت دفاع امریکا گفت که برای کسانی که از خارج می‌آیند و وضعیت شان می‌طلبد که قرنطینه شوند، مکان بود و باشی آماده خواهد نمود. شهرووهان و سراسر اقلیم هوبی که در وسط چین موقعیت دارد و ویروس در آن ظهور نمود عملاً قرنطینه شد». (منبع: اسکای نیوز عربی 12 فبروری 2020م).

2. اندروکومو حاکم ایالت نیویورک در ایالات متحده امریکا گفت: «ما در قرنطینه به سر می‌بریم. وی تأکید نمود که شدیدترین اقدامات ممکن را روی دست می‌گیریم. با اعمال قرنطینه در نیویورک، کالیفورنیا، و دو ایالت نیوجیرسی و ایلینوی، اینک بیشتر از 85 میلیون تن پیوسته در منازل شان به سر می‌برند، بجز موارد خرید و تفریح کوتاه». (منبع: دویچ ویله 21 مارچ 2020م).

سوم: گوشه نشینی شبه کامل در منازل:

«صدها میلیون تن از مردم جهان در حال حاضر در منازل خویش محبوس شده اند به امید اینکه از گسترش ویروس کورونا جلوگیری نمایند، ویروسی که تا کنون بیش از یازده هزار کشته به جا گذاشته. این اقدام بی‌سابقه در طول تاریخ بشر در سرزمین‌های مختلف به درجات متفاوت عملی می‌گردد. بر اساس آمارگیری صورت گرفته توسط فرانسپرس؛ بیش از 800 میلیون انسان در بیش از 30 دولت به باقی ماندن در منازلشان فراخوانده شده اند، چه به دلیل قرنطینه عام یا توصیه و یا منع گشت و گذار. چنانچه در آلمان مسؤولین سرگرم بررسی تشدید اقدامات برای محدود نمودن زنده‌گی عمومی و وادار نمودن اکثریت مردم به باقی ماندن در منازل شان می‌باشند. ایتالیا، جایی که بیشترین خسارت را در اروپا از این ویروس متحمل گردید و منجر به مرگ چهارصد هزار تن شده و نخستین دولت در قاره پیر بود که اتباع اش را وادار به قرنطینه نمود، خود را آماده استحکام اقدامات لازم برای رویارویی با گسترش این بیماری می‌کند، طوری که قرار است اینک پس از اعلام 627 مورد مرگ بر اثر این ویروس در 24 ساعت در ایتالیا، که اوج تلفات از آغاز بحران می‌باشد، تمام مناطق تفریحی و تجمعات را در رخصتی آخر هفته به صورت کامل مسدود نموده و محدودیت‌های بیشتری را برای وادار نمودن مردم ایتالیا در منازلشان اعمال کند». (منبع: دویچ ویله 21 مارچ 2020م).

با دقت نمودن در این سه نوع معالجه معلوم می‌شود که مشکل را حل نمی‌کند، بلکه روند اقتصادی را ناکام‌تر می‌کند و حجم این بیماری و همچنین حجم خسته‌گی و احساس رنج درد مردم را چند برابر می‌نماید، چنان‌چه معلومات زیادی از چنین حالات در جوامع سرمایه‌داری به گوش می‌خورد...

بناءً معالجه درست این بیماری، همانی است که در شریعت الله سبحانه و تعالی گفته شده و آن این‌که دولت باید بیماری را از همان آغاز ظهور آن با جدیت دنبال نموده و اقدامات لازم برای محصور نمودن آن در مکان نشأت و شروع آن روی دست گیرد و سایر مناطق روند کار و تولیدشان را همچنان ادامه دهند.

بخاری در کتاب صحیح خود به نقل از اسامه بن زید و وی از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت نموده که فرمود:

«إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاعُونَ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا»

ترجمه: وقتی شنیدید که در سرزمینی طاعون ظاهر شده، وارد آن سرزمین نشوید و هرگاه در سرزمینی به سر می‌بردید و در آن طاعون ظاهر گردید، از آن بیرون نروید.

در حدیث دیگری به روایت بخاری و مسلم که الفاظ آن را مسلم روایت نموده از اسامه بن زید روایت شده که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«الطَّاعُونَ رَجْزٌ أَوْ عَذَابٌ أُرْسِلَ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَوْ عَلَىٰ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَاراً مِنْهُ»

ترجمه: طاعون رجز و یا عذابی است که بالای بنی اسرائیل و یا کسانی پیش از شما فرستاده می‌شد، پس هرگاه شنیدید که در سرزمینی ظاهر گردیده، به جانب آن حرکت نکنید و هرگاه در سرزمینی بودید که در آن ظاهر گردیده، از آن فرار نکنید.

همچنین در روایت دیگری بخاری از عایشه رضی الله عنها همسر رسول الله صلی الله علیه وسلم نقل نموده که گفت: من از رسول الله صلی الله علیه وسلم در مورد طاعون پرسیدم و وی فرمود:

«أَنَّ عَذَابَ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ فَيَمُوتُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُّخْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أُجْرِ شَهِيدٍ»

ترجمه: عذابی است که الله آن را بالای هرکسی که بخواهد می‌فرستد و الله آن را برای مؤمنین رحمتی قرار داده، هر کسی که در صورت ظهور طاعون در مکانی در آن باقی مانده و صبر و خویشتن‌داری پیش گیرد و بداند که چیزی بجز آنچه که الله برایش نوشته به او نخواهد رسید، پاداشی برابر با پاداش شهید خواهد داشت.

این خود نوعی از قرنطینه در دولتی است که زمانی پیش‌تاز تمام دولت‌های جهان بود. دولت متمدن و پیش‌رفته‌ای که رهبر آن رسول الله صلی الله علیه وسلم و نبی الله بود. رسولی که به او وحی می‌شد و او اسلام را بر اساس آن تطبیق می‌نمود و در این تطبیق الگوی نیک قرار گرفت. ابن حجر در کتاب فتح الباری نوشته که عمر رضی الله عنه عازم شام بود، زمانی که به منطقه "سرغ" رسید به او خبر دادند که در شام وبائی ظاهر گردیده، عبدالرحمن بن عوف به عمر خبر داد که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده:

«إِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَاراً مِنْهُ»

ترجمه: هرگاه شنیدید که در سرزمینی ظاهر گردیده، به جانب آن حرکت نکنید و هرگاه در سرزمینی بودید که در آن ظاهر گردیده، از آن فرار نکنید.

عمر با شنیدن این حدیث از سفر به شام منصرف شد و برگشت، یعنی زمانی که خبر انتشار طاعون را شنید مسلمانان را برگرداند

بنابر این، دولت موظف است چنین بیماری‌هایی را در مکان ظهور آن محدود نماید و ساکنین آن مکان را وادار کند که در آن باقی بمانند و ساکنین سایر اماکن وارد آن نشوند. دولت اسلامی باید مسؤولیت شرعی خود را به درستی اداء کند، زیرا دولت رسیده‌گی به امور و امانت‌داری است. همچنان که دولت باید در زمان ظهور وباهای واگیر موظف است اقدامات فوق‌الذکر را روی دست گیرد، همچنین مکلف است تمام نیازهای بهداشتی، خدمات پزشکی و دواهای لازم را به گونه‌ی رایه‌گان در اختیار تمام اتباع خود قرار دهد، شفاخانه/بیمارستان‌ها، آزمایشگاه‌ها و سایر نیازهای اساسی مانند تعلیم و تربیه و تأمین امنیت را برای اتباع خود فراهم نماید.

اقدامات بهداشتی و صحتی در چنین مواردی این است که بیماری واگیر فوراً در مکان ظهور آن محاصره شود، بیماران قرنطینه شده و به گونه‌ی کاملاً رایه‌گان زیر مداوای لازم قرار گیرند و افراد سالم روند زنده‌گی اجتماعی و اقتصادی را به همان روال قبل از شیوع بیماری واگیر ادامه دهند و نه این‌که زنده‌گی عام مردم متوقف شده و در خانه‌های خود زندانی شوند؛ چون با این کار زنده‌گی اقتصادی متوقف شده و یا در شرف از کار افتادن قرار می‌گیرد که در این صورت، پیامدهای بحران افزایش یافته و منجر به مشکلات دیگری خواهد گردید.

سوم: تأثیر این بیماری "کورونا" بالای قیمت نفت و اقتصاد جهانی:

می‌دانیم که اقتصاد فعلی جهان حتی در اوضاع عادی و نبود وبا روند رشد ضعیف و بطیعی دارد، چه رسد به وضعیتی که جهان به طرف قرنطینه و محدودیت‌های کلی و جزئی روان است؟ شکی نیست که این اقدامات، رشد اقتصاد

جهانی را اگر کاملاً متوقف و آن را متلاشی نکند، قطعاً از رشد آن کاسته و آن را کندتر خواهد نمود:

این ویروس، حرکت تجارت جهانی را از پای در آورده و قیمت نفت را به سطح بسیار پایینی کشانیده. همچنین باعث شروع جنگ بهای نفت میان روسیه و سعودی گردیده، طوری که روسیه به دلیل اینکه اقتصاد آن تا حد زیادی روی صنعت تولید نفت می‌چرخد وادار شده حجم تولیدش را افزایش دهد. از آن طرف امریکا، سعودی را تحریک نموده میزان تولیدش را برای رویارویی با روسیه افزایش دهد. ترامپ رئیس‌جمهور امریکا به تاریخ 19 مارچ 2020م روسیه را هشدار داده گفت: «در زمان مناسب در جنگی که بر سر بهای نفت میان روسیه و سعودی آغاز شده مداخله خواهم نمود». (منبع: الحرة امریکا 19 مارچ 2020م). سعودی دارد برای تأمین منافع امریکا در سهمیه‌های بازار نفت با روسیه درگیر می‌شود، که نخستین مورد این درگیری همان لغو توافق دو طرف در مهار تولید بود که سه سال ادامه داشت. این دو دولت در حالی دارند با تمام توان نفت تولید می‌کنند که نیاز جهانی به نفت، به دلیل انتشار ویروس کورونا به شدت در حال کاهش است و این کار منجر به کاهش بهای نفت در هفته جاری تا پایین‌ترین حد در 20 سال گذشته گردیده است. چنانچه قیمت هر بشکه مخلوط برنت به 28.75 دالر رسید. هرچند روسیه از وابسته‌گی و ارتباط سعودی به امریکا آگاهی دارد. چنانچه میخایل لیونتیف سخنگوی شرکت روسنفت آژانس خبری روسیه در اظهاراتی گفت: «تمام کمیت نفتی که در پی تمدید توافق چند باره اوپک پلس کاهش یافت، به سرعت و به صورت کامل در بازارهای جهانی توسط نفت شل امریکا جبران شد». (منبع: رویترز 8 مارچ 2020م)، اما باز روسها نتوانستند هیچ اقدامی در برابر آن داشته باشند، بلکه حتی سعودی بحران را با تصمیم خود مبنی بر عدم تمدید توافق قبلی "کاهش 2.1 میلیون بشکه" و افزایش تولید، در برابر روسیه تشدید و بحرانی‌تر نمود، چنانچه «روز دوشنبه نفت بهایش را تا یک سوم از دست داد و به این ترتیب از زمان جنگ خلیج در سال 1991م این بزرگترین کاهش روزانه‌ای نفت به شمار می‌رود. خرید و فروش نفت خام برنت نیز با 37.05 دالر در هر بشکه تا 22 فیصد کاهش را تجربه نمود در حالی که قبلاً با 31.02 دالر در هر بشکه 31 فیصد کاهش را تجربه نموده بود که این پایین‌ترین حد از 12 فبروری 2016م تا کنون بوده است». (منبع: رویترز 9 مارچ 2020م). سپس امریکا قیمت نفت را برای مزدوران آسیائی خویش 6 دالر کاهش داد! اینک روسیه در جستجوی راهی برای برگشتن به توافق "اوپک پلس" بوده و دارد در کاهش جدید قیمت‌ها مردانه‌گی نشان می‌دهد!

به این ترتیب؛ اقتصاد جهانی در نتیجه انتشار ویروس کورونا و کاهش بهای نفت تکان سخت شدیدی خورده و اگر این وضعیت ادامه پیدا کند، اقتصاد جهانی عملاً از هم خواهد پاشید...

چهارم: اما در مورد این‌که آیا جایز است نمازهای جمعه و جماعت در مساجد منع شود، باید گفت:

ترک نمودن نماز جماعت و جمعه در حالت انتشار بیماری‌های واگیر و بانی به گونه کامل و عام جایز نیست، بلکه تنها بیماران مبتلا را باید در عزلت قرار داد و به آنان اجازه داده نشود وارد مساجد برای ادای جماعت و جمعه شوند و در عین حال، تدابیر کافی جهت نظافت و ضد عفونی نمودن و در صورت نیاز استفاده از ماسک و سایر تدابیر روی دست گرفته شود. اما افراد سالم بدون وقفه به ادای نمازهای جماعت و جمعه ادامه دهند و اگر لازم باشد باید تیم‌های پزشکی در مساجد حضور یافته و افرادی را که مشکوک به ابتلا به ویروس هستند معاینه نمایند، اما نماز جماعت و جمعه افراد سالم مسلمان بدون تعطیلی باید ادامه داشته باشد. دلایلی که در خصوص جماعت و جمعه وجود دارد هیچ اشاره‌ای به توقف دائمی آن نکرده، اما در عین حال این دلایل نشان نمی‌دهد که شمار بسیار زیادی باید حتماً در ادای این احکام حضور داشته باشند، که جزئیات آن را ذیلاً توضیح خواهیم داد و هم چنین برخی از مسلمانان به سبب وضعیت خاصی ذیل از حضور در مساجد معاف می‌باشند:

1. در خصوص نماز جماعت باید گفت که فرض کفائی است:

نماز جماعت فرض کفائی است که باید برای مردم اظهار گردد؛ ابو دردا رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت نموده که فرمود:

«مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تَقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا قَدْ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ، عَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ فَإِنَّمَا يَأْخُذُ الذَّنْبُ مِنَ الْغَنَمِ الْقَاصِيَةَ»

ترجمه: هرگاه سه تن در یک قریه یا یک بادیه‌ای حضور داشته باشند و نماز در میان شان برپا نگردد، شیطان بالای آنان مسلط خواهد شد، سعی کن همواره در جمع باشی زیرا گرگ به سراغ گوسفند دور افتاده از گله می‌رود.

این حدیث را ابو داود با اسناد حسن روایت نموده که مربوط به نماز جماعت می‌شود. نماز جماعت فرض کفائی است، زیرا بعضی از مسلمانان در زمان رسول الله به نماز جماعت با رسول الله صلی الله علیه وسلم شرکت نکردند و رسول الله پس از آنکه آنان را هشدار داد که خانه‌های شان را بر سر شان به آتش می‌کشد، آنان را به حال خود شان رها نمود؛ بخاری از ابوهریره روایت نموده که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ بِحَطْبٍ فَيُحْطَبَ ثُمَّ أَمُرَّ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَدَّنَ لَهَا ثُمَّ أَمُرَّ رَجُلًا فَيُؤَمَّ النَّاسَ ثُمَّ أَخَالِفُ إِلَى رَجَالٍ فَأَحْرِقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرْقًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ»

ترجمه: قسم به ذاتی که جانم در قبضه اوست، قصد نمودم دستور دهم میزم جمع‌آوری نمایند؛ سپس دستور ادای نماز دهم و یکی برای نماز اذان دهد. سپس مردی را دستور دهم تا برای مردم امامت دهد و خودم به سراغ کسانی بروم (که در ادای نماز شرکت نکرده‌اند) و خانه‌های شان را

بر سر شان آتش زنم. قسم به ذاتی که جانم در قبضه اوست اگر آنان بدانند که به خوردن غذای چربی (در مسجد) دعوت شده‌اند و یا دو دانه نیزه خوب شکار برای شان داده خواهد شد، قطعاً در نماز جماعت خفتن شرکت خواهند نمود.

پس اگر نماز جماعت برای هر فرد مسلمان فرض عین می‌بود، قطعاً رسول الله آنان را بعد از این هشدار به حال خود رهای شان نمی‌کرد. هدف مطمئناً نماز جماعت است، زیرا از نماز خفتن یاد نموده است. کم‌ترین تعداد جماعت دو نفر است به شمول امام و مقتدی به دلیل حدیثی که مالک بن حویرث روایت نموده:

«أَتَيْتُ النَّبِيَّ أَنَا وَمَصَاحِبِي لِي فَلَمَّا أَرَدْنَا الْإِقْفَالَ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ لَنَا إِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَدِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا وَلِيؤْمَكُمَا أَكْبَرُكُمَا»

ترجمه: من با یک کس دیگری نزد رسول الله صلی الله علیه وسلم رفته بودیم، زمانی که خواستیم از نزد وی صلی الله علیه وسلم برگردیم به ما فرمود: هرگاه وقت نماز فرا رسید اذان دهید و بزرگترتان باید امامت دهد. این حدیث را مسلم روایت نموده است.

نماز جماعت بدون عذر شرعی که نصی در مورد آن آمده باشد، مانند شب سرد یا بارانی، به هیچ وجه ساقط نمی‌شود، به دلیل حدیثی که بخاری از رسول الله صلی الله علیه وسلم روایت نموده:

«كَانَ يَأْمُرُ مُؤَدِّنًا يُؤَدِّنُ ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِثْرِهِ أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ أَوْ الْمَطِيرَةِ فِي السَّفَرِ».

ترجمه: وی صلی الله علیه وسلم دستور می‌دادند کسی اذان دهد سپس می‌فرمود: نمازتان را در شب سرد یا بارانی سفر در مکان خود اداء کنید.

2. نماز جمعه فرض عین بوده و بدون عذر ساقط نمی‌شود، دلایل آن زیاد است از جمله:

این فرموده الله سبحانه و تعالی:

﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ﴾

ترجمه: ای مؤمنان! هنگامی که روز جمعه برای نماز جمعه اذان گفته شد، به سوی ذکر و عبادت الله بشتابید و داد و ستد را رها سازید. این برای شما بهتر و سودمندتر است، اگر متوجه باشید.

امر در این آیت بیان‌گر وجوب است به دلیل قرینه نهی از مباح که خود بیان‌گر طلب جازم می‌شود. همچنین حاکم در کتاب مستدرک خود به گونه صحیحین به روایت طارق بن شهاب و وی از ابوموسی و وی از رسول الله صلی الله علیه وسلم گفت:

«الْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ إِلَّا أَرْبَعَةً: عَبْدٌ مَمْلُوكٌ، أَوْ
امْرَأَةٌ، أَوْ صَبِيٌّ، أَوْ مَرِيضٌ»

ترجمه: ادای نماز جمعه حق واجب بر گردن هر فرد مسلمانی در جماعت است، بجز چهار تن: غلامی که در اختیار دیگری است، زن، کودک و مریض. حاکم می‌گوید این حدیث صحیح به شرط مسلم و بخاری است.

جمعه هم‌چنین بالای کسی که از حضور در آن ترسی دارد واجب نیست به دلیل روایتی که از ابن عباس رضی الله عنه از رسول الله صلی الله علیه وسلم نقل گردیده که فرمود:

«مَنْ سَمِعَ الْيَدَاءَ فَلَمْ يُجِبْهُ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَمَا الْعُذْرُ؟ قَالَ: خَوْفٌ أَوْ مَرَضٌ»

ترجمه: کسی که ندای اذان را شنید و آن را استجابت نکرد، نمازی از او پذیرفته نخواهد شد؛ مگر در صورت عذر. گفتند: عذر چیست یا رسول الله؟ فرمود: ترس یا مریضی. این حدیث را بیهقی در سنن کبری روایت نموده است.

به این ترتیب، جمعه وجوبه‌ای بر گردن هر فرد مسلمان است، بجز کسانی که توسط یک نص شرعی استثناء قرار داده شده‌اند و نماز جمعه بالای کسانی که نص شرعی آنان را استثناء نکرده فرض عین می‌باشد. عذرهای شرعی هم بیان شد و نمی‌توان چیزی را به آن قیاس نمود، زیرا عذر شرعی همان چیزی است که در مورد آن نصی آمده باشد و در عبادات قیاس نمی‌شود، زیرا هیچ نصی علت عبادات را بیان نکرده تا زمینه قیاس نمودن آن فراهم باشد. شرط ادای نماز جمعه این است که تعدادی مسلمان حضور داشته باشند و اجماع اصحاب نیز نشان می‌دهد که برای ادای نماز جمعه باید تعدادی حضور داشته باشند. اما تعداد مشخصی شرط نیست، یعنی هر تعدادی که بتوان آن را جماعت خواند و تعدادی شمرده شوند، نماز جمعه صحت پیدا می‌کند، زیرا جماعت بودن آن توسط حدیث طارق که قبلاً ذکر شد ثابت است. هم‌چنین به دلیل عددی که توسط اجماع صحابه ثابت است و هیچ حدیث معتبری وجود ندارد که بیان‌گر تعداد مشخصی در جمعه باشد. اما از آن جایی که جماعت به سه و فراتر از آن اطلاق می‌شود، دو جماعت خوانده نمی‌شود. بنابراین این برای این‌که نماز جمعه صحت پیدا کند، باید حد اقل سه تن از کسانی که جمعه بالای شان واجب است حضور داشته باشند و اگر کمتر بودند صحت ندارد و جمعه گفته نمی‌شود به دلیل عدم وجود تعداد لازم و در مورد این‌که برای ادای جمعه باید تعدادی وجود داشته باشند اجماع اصحاب صورت گرفته.

به این ترتیب در دولت خلافت نماز جمعه و جماعت به هیچ وجه تعطیل نمی‌شود، بلکه تنها کسانی که عذر شرعی دارند در آن شرکت نمی‌کنند و سایر افراد باید شرکت نمایند. اما این ادعا که ممکن است همه در معرض ابتلا به بیماری‌های واگیر قرار گیرند و هیچگونه تدابیری هم نمی‌تواند مانع آن شود. باید گفت که این احتمال بسیار ضعیف است، به ویژه با توجه به این‌که کمترین تعداد در نماز جماعت دو و در نماز جمعه سه نفر

می‌باشد و این به گمان اغلب محقق است و اگر فرض کنیم چنین احتمالی هم وجود دارد، تنها در همان منطقه اعمال می‌شود و بس. از این رو مسأله باید با دقت تمام و امانت داری کامل ضبط و بررسی گردد، طوری که اگر تعداد با گمان اغلب محقق بودن نماز جمعه و جماعت تعطیل نمی‌شود، بلکه تدابیر کافی و احتیاط لازم صورت می‌گیرد، زیرا احتراز به معنای ترک فرض نیست، بلکه به این معنای است که فرض باید ادا شود اما در عین حال احتیاط و تدابیر کافی و لازم برای جلوگیری از سرایت مریضی روی دست گرفته می‌شود.

حکم برتر در این مسأله همین بود که بیان گردید و اگر دولت بدون به خرج دادن توان در تحقق گمان اغلب چنان که در فوق بیان گردید، اقدام به بستن مساجد نماید و مردم را از رفت و آمد در مساجد برای ادای جمعه و جماعت منع کند، قطعاً مرتکب گناه کبیره شده که ناشی از تعطیل نمودن نماز جمعه و جماعت می‌باشد.

در خاتمه باید گفت: آنچه دردآور است، این است که حکام سرزمین‌های مسلمانان گام به گام کفار استعمارگر را دنبال می‌کنند، طوری که اگر دولت‌های کفار در حل و معالجه مشکل و بیماری مشخصی دچار سردرگمی شوند، این حکام نیز از آنان پیروی می‌کنند و اگر راه حلی را طراحی نمایند، حتی اگر راه حل درستی هم نباشد، این حکام خائن سرزمین‌های اسلامی به آن کف زده و آن را صحت و شفای واقعی تلقی می‌نمایند! واقعاً جای اندوه و درد است که این وباء "کورونا" باعث رکود و جمود در میان سرزمین‌ها و بنده‌گان الله شود، در حدی که نزدیک است زنده‌گی عام مردم متوقف گردد در حالی که سرزمین‌های مسلمانان قبلاً هم چنین موارد زیادی را تجربه نموده، طوری که در سال هشتم هجری در حالی که مسلمانان سرگرم جنگ نفس گیری با روم در سرزمین شام بودند، دچار طاعون شدند.

همچنین این امت در نیمه قرن ششم هجری با بلای "شقفه" که امروزه جمره نامیده می‌شود، مورد ابتلا قرار گرفتند که از شام تا المغرب را در بر گرفته بود، بیماری که در حال حاضر از جمله بیماری‌های جدی به شمار می‌رود که توسط میکروب‌های خوشه‌ای "نوعی باکتری" از یک فرد به دیگری سرایت می‌کند. هم‌چنین مسلمانان در نیمه قرن هشتم هجری "749ه" با طاعون بزرگی در دمشق دچار شدند. اما در هیچ یک از این حالات هرگز دروازه‌های مساجد بسته نشد و نمازهای جمعه و جماعت متوقف نگردید و مردم در خانه‌های شان محبوس نگردیدند، بلکه تعامل طوری بود که بیماران از افراد سلام جدا می‌شدند و افراد سالم به کار و فعالیت‌شان اعم از جهاد و آبادانی زمین ادامه می‌دادند، به مساجد می‌رفتند، نماز اداء می‌کردند و به درگاه الله سبحانه و تعالی دعا می‌نمودند تا آنان را از شر بیماری نجات دهد. به علاوه معالجه لازمی که انجام می‌دادند و به توجه و رسیدگی کافی که برای بیماران به خرج می‌دادند. این است راه حق.

﴿فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ﴾

آیا سواي حق جز گمراهي چیزی دیگری است؟

هشتم شعبان 1441 هـ
26 مارچ 2020 م